

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА

з історії зарубіжної літератури

на тему: «Проблематика роману Джона Фаулза «Колекціонер»»

Студентки III курсу групи СОа 17-20
напряму підготовки Іноземні мови та
літератури, методика навчання
іноземних мов і зарубіжної літератури
(англійська і друга західноєвропейська
мова)

спеціальності 014 Середня освіта
Пасько Анастасії Ігорівни

Керівник докт. філол. наук, професор
Мариненко Ю. В.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС__

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Київ – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Літературознавчі інтерпретації творчої спадщини Джона Фаулза...6	6
1.1. Історичне тло.....	6
1.2. Постмодернізм.....	10
1.3. Джерела натхнення автора.....	12
РОЗДІЛ 2. Відображення соціальних проблем того часу в романі	15
2.1. Роль жінок у романі: їхні ролі в сюжеті.....	15
2.2. Символіка метелика та роль об'єктивізації.....	19
2.3. Розбіжності головних героїв. Творці та «обивателі».....	24
ВИСНОВКИ.....	28
Список використаних джерел.....	30
REVIEW.....	33

ВСТУП

У другій половині 20 століття в англомовних країнах, зокрема, у Великій Британії та США почав ширитися новий літературний жанр під назвою психологічний трилер. Цей жанр поєднує в собі елементи трилера та психології. Головним інструментом якого є саспенс. Інтрига та напруження тривають протягом всього твору, створюючи неспокій та тривожність у читача. Він сфокусований на психологічному стані героя, його переживаннях та ставленні до речей, через детальний опис почуттів і з'являється те напруження. Представлений жанр бере свій початок від готичного наративу 19 століття. Одним з найяскравіших представників цієї течії є Едгар Алан По. Він писав твори в готично-містичному стилі, створюючи психологічно тяжке середовище, яке важко досягнути. Як готичний жанр так і психологічний трилер мають на меті використання елементів жаху та темряви, щоб надати сюжету певної драматичності та напруженості; вони зосереджені на психології персонажів задля того, аби створити сюжет, побудований на внутрішніх конфліктах героїв; формування особливої атмосфери та образів, щоб створити напруження, психологічний дисонанс, тривогу, тощо.

Отож, психологічний трилер на своєму початку, а саме в 1950-1960 роках, був представлений такими авторами як Патриція Хайсміт з романом «Незнайомці в потязі» (1950), Роберт Блох та його роман «Психоз» (1959), або ж Ширлі Джексон з романом «Привид будинку на пагорбі» (1959). Цей жанр досить швидко здобув визнання та популярність і зараз є одним з найпопулярніших жанрів літератури та кіно, який надає можливість поринути в глибини психіки головних героїв, разом з ними переживати їхні почуття та емоції, страх, тривогу, тощо.

Одним видатним автором цього жанру є Джон Фаулз, який зі своїм романом «Колекціонер» (1963) здобув неабияку популярність. Ця праця є класичним представником психологічного трилера з напруженою та темною атмосферою, яка тримає інтригу до самого кінця, сприяє співпереживанню та ненависті читачів до головних героїв твору впродовж розповіді.

Актуальність дослідження полягає в тому, що даний роман є одним з найперших успішних композицій психологічного трилера, який базується на складних питаннях взаємодії між людьми, зокрема тих, хто має владу та контроль (фізична сила) над іншими, і тими, хто перебуває в беззахисному положенні перед ними, хто має глибокий внутрішній світ (духовна сила), які страждають від непорозуміння та тим розривом, який існує між міщанським та високоінтелектуальним класами. У контексті українського літературознавства, роман має важливе наукове значення адже він може бути розглянутий через призму багатьох проблем, а саме злочинності та насильства, взаємин між чоловіком та жінкою, відносин між «більшинами» та «меншинами», тощо. У його основі лежить дослідження проблеми міжособистісних взаємодій, психології персонажів, патологічного кохання та інших важливих питань, які стосуються сучасного світу.

Мета дослідження полягає в комплексному з'ясуванні проблематики роману Джона Фаулза «Колекціонер» через призму сучасного бачення речей, нерівності між протилежними статями та конфлікту між світами «обивателів» та «творців».

Досягнення цієї мети передбачає розв'язання низки **завдань**:

- висвітлити роль жінок у романі: які ролі вони відіграють в сюжеті, а також, яким чином автор використовує їх для психологічного портрету головного героя;
- дослідити символ метелика в романі, розглянути проблему об'єктивізації;
- визначити головні розбіжності головних героїв: охарактеризувати поділ суспільства на освічених, високоінтелектуальних людей та людей «обивателів», які не можуть досягнути силу духовного світу, інтелекту та творчості.

Об'єктом дослідження є роман «Колекціонер» Джона Фаулза та літературні джерела, які є опорою для аналізу та критичного мислення, а також, матеріали, які підтверджують або спростовують питання дослідження курсової роботи.

Предметом дослідження є проблематика роману "Колекціонер", що зосереджується на темах патологічної любові, соціальної нерівності та насильства, що розкривається за допомогою глибокого аналізу психології головних персонажів. Робота детально вивчає ці теми та їх вплив на читачів.

Теоретико-методологічна основа дослідження базується на інтеграції різних теоретичних підходів та методологій, що сприяють глибокому аналізу теми. Сюди входять роботи з соціальної літератури, психологічної літератури, культурології та історії. У своїй праці я спиралася здебільшого на роботи таких авторів як: Тарбокс К., Васькевич С., Федотова Т., Корошець В., Тереховська О., Хонг Чанг, Поллхайд Й. Використовуються методи документального дослідження, застосування критичного мислення, порівняльного аналізу. Всі ці чинники сприяють всебічному розгляду проблеми, її аналізу та розкриття поставлених проблематик.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури (20). Загальний обсяг дослідження становить 34 сторінки, із них 27 сторінки основного тексту.

РОЗДІЛ І

Для детального та ґрунтовного проведення цього дослідження, необхідно ближче ознайомитися з контекстом написання роману, історичним тлом, культурним рухом, який панував на той момент, а також, джерела натхнення автора, які спонукали та мотивували його до творчості.

1.1. Історичне тло

Історичне тло написання творів є одним з ключових пунктів аналізу літератури, так як автор живе в певних умовах, піддається впливу різноманітним подіям, які відбуваються у світі, країні, тощо. Тому, романи, вірші, новели несуть в собі певний контекст того часу.

Британія 1960-х років переживала багато подій та змін, які залишили свій слід у романі. Цей період часу був рушійним, переломним для народу, так як старі, традиційні норми видозмінювались, замінялись новими, і така тенденція спричинила значний розрив між поколіннями адже старші люди вже мали певні позиції, закарбовані стандарти, в той час, коли молодь була тим вітром змін, бурхлива та вільна.

По-перше, зазначимо проблему класової нерівності та зміни, які відбувались. Це питання варто починати з його виникнення, а саме з післявоєнного часу. Британія після Другої світової війни зазнала багато збитків і значна кількість населення жила за межею бідності. Така ситуація посприяла тому, що держава вводила нові реформи, пільги, для надання безкоштовної медичної допомоги, для вступу дітей з малозабезпечених сімей до вищих навчальних закладів, за умови, якщо діти є академічно обдаровані, тощо. Тобто, влада намагалась поліпшити загальну ситуацію, проте, в реальності, обставини не зрушили з мертвої точки. Лише з 1955 року дана проблема почала повільно вдосконалюватись. Це супроводжувалось тим, що заробітна платня збільшувалась, а ціни залишались незмінними. Економічна ситуація зазнала значних змін в період з 1955-1969 роках.

У творі можна простежити, що головна героїня Міранда, відноситься до нижчого класу суспільства, саме дивлячись на матеріальне становище, в той час, коли Фредерік,

здобувши велику суму грошей, автоматично став частиною вищого класу. Такі різкі зміни матеріального становища були для нього потрясінням і вплинули на його внутрішню сутність, думки та вчинки. З грошима, він збагнув, що має право володіти чим або ким захоче. Він є уособленням того класу, який сліпо слідує рамкам, обмеженням, у якого немає місця для чогось нового, незвичного. Міранда, в свою чергу, є представницею тієї революційної молоді, яка бачила в усьому перспективу та можливості, не обмежувала себе соціальним статусом та прагнула більшого.

Отже, головні герої роману не лише відносяться до різних соціальних класів, вони мають протилежні світоглядні позиції, які не мають жодної точки зіткнення.

Говорячи про нерозуміння між протагоністами роману, їхнього бачення речей, підводить нас до іншої зміни суспільства того часу, а саме розвитку «молодіжної культури», яка поширилась в результаті впливу Сполучених Штатів наприкінці 1950-х. Така тенденція була однією з причини різкого та значного розриву між поколіннями. Це супроводжувалось заміною встановлених традиційних норм новими та сучасними поглядами на речі. Чому це негативно сприймалось старшими людьми? Тому що такий рух надавав більше свободи дій та слова молоді, відкривав тему табу (сексу) тощо. Таке ставлення було диким та провокуючим для встановленої шаблонності, через що й викликало занепокоєння. Саме на початку нового десятиліття суспільство було модернізовано, основою якого було самовираження, прагнення до кращого, що розбігалось з попереднім стилем життя.

Відтворення цього феномену в романі читачі можуть прослідкувати в образах Фредеріка та Міранди. Чоловік включає в себе всю застарілу збірку норм, тому що, у своїх мріях з приводу дівчини, він уявляв як рятує її від якогось зла і вона назавжди закохується в нього, присвячує всю себе йому, на кшталт історії лицаря, який рятує свою принцесу. Його ідеальне марення розбиває те, що Міранді не потрібен принц, вона не збирається прислуговувати комусь, навіть якби вона кохала когось по-справжньому. Її сильна особистість не дозволила б їй розчинитись в комусь адже вона безмежно цінує свою свободу та можливість розвиватись, вчитись.

На останок, я б хотіла поєднати між собою дві теми, які взаємопов'язані та створюють загальну картину буття тих часів. Йтиметься про елементи макіавеллізму в суспільстві та емансипацію жінок, феміністичні рухи. Розпочну з макіавеллізму, його адаптації та прояву в тогочасних умовах.

Термін «макіавеллізм» пішов від автора часів Відродження Нікколо Макіавеллі. Він був прибічником досить різкої та однозначної позиції влади, яка прославлялась своєю антигуманністю та жорстокістю. Парадокс полягає в тому, що він прагнув своєрідного «гуманізму», проте його форми досягнення були протилежними. Таке ставлення сформувалось та закріпилось після вторгнення та захоплення влади Медічі, які паплюжили італійську культуру, викрадали пам'ятки та й напряду зашкодили Макіавеллі, так як він був секретарем другої канцелярії Флорентійської синьйорії, його ув'язнили та проводили над ним тортури. Письменник довгий час провів наодинці, присвятивши себе написанню творів. Як відданий патріот, він бажав миру та процвітання своїй Батьківщині та збереження справедливості, дисципліни, тому, був категорично проти повної свободи дій населення. Для нього було краще донести на прикладі народів, що за певні дії слідуватиме покарання, яким би жорстоким воно не було. Фізична сила для нього була однією з найефективніших методів боротьби з порушенням правил. Адже на меті порядок усієї держави, заради якої такі жертви є виправданими та дієвими.

На сьогоднішній день, за тутешніх умов, я розумію, чому дана постать перейшла до таких радикальних рішень. Відчувши як це, коли знищують та вбивають людей, історію, культуру вашого народу, відчуття безсилля, того, що таке може статись знову підштовхує до найрізноманітніших ідей, як з цим боротися та як запобігти. Такі міри є дійсно виправданими, особливо по відношенню до загарбників. Використання жорстоких покарань до місцевого населення допоможуть відсіяти псевдо патріотів адже якщо індивід не цінує та не підтримує власну країну, йому не варто проживати на її території. Важливою частиною тут є те, щоб такі заходи не переходили межу і не перетворилось у масштабне винищення всього народу.

В Британії вирував стрімкий капіталізм, на меті якого було досягнення мети різними шляхами. Я не кажу, про жорстокі покарання чи антигуманне ставлення, проте, в цьому є певний прояв макіавеллізму. З плином часу, цей термін трансформувалася в психологічну особливість людини, в основу якої входили маніпулювання, антиморальне ставлення, використання фізичної сили, зосередженість на досягненні цілей тощо. Дана характеристика більш притаманна чоловічій статі і значна кількість чоловіків того часу притримувались цього.

Проблема макіавеллізму стала однією з ряду багатьох інших, які викликали необхідність в повстанні жінок за свої права, щоб вони були на рівні з чоловічими. За часів «молодіжної культури», в основі якої була свобода в усіх її розуміннях, представники жіночої статі вирішили скористатися можливістю та знову спробувати отримати бажаний результат. Звісно, це не перша хвиля протесту, проте одна з провідних. Вони прагнули досягти своєї незалежності, працевлаштування, знищення аксіоми жінка-домогосподарка. Треба зауважити, що однією з найголовніших тодішніх «перемог» було винайдення протизаплідних пігулок, що надавало право вибору та збільшення контролю над сексуальною активністю та планування сім'ї загалом. Хоча кульмінація даного руху відбулася в 1969 році, ще з кінця 1950-х суспільство відчуло зміну жіночих настроїв. Вони почали діяти, боротися, припинили мовчати і перейшли до діла. Дружина Фаулза була однією з представниць таких вольових жінок і саме вона й була втіленням даної позиції деяким головним героїням Джона.

Розглянувши історичне тло даних тем, коротко визначимо зв'язок та прояв його у творі. Як на мене, з попередніх характеристик головного персонажа, можна охарактеризувати його як затаєного макіавелліста, в якого перед очима лише ідеальне та вигадане майбутнє з його половинкою заради якого, він готовий на все: буквально заволодіти людиною без її згоди та утримувати біля себе силою, порушуючи всі моральні та етичні норми. Він максимально позбавлений розуміння того, що його задум не є адекватним адже переконаний, що нав'язати своє бачення речей є цілком реально і згодом, всі його намагання та старання, які йшли «від щирого серця», покажуть бажаний

результат. Його антиподом виступає дівчина, якій подібні характеристики є мерзенними та неприпустимими. Вона – справжній борець за свої права, освічена, талановита, обізнана та зацікавлена в усьому новому. Як вже було сказано раніше, деякі риси Міранди було взято Фаулзом з його дружини Елізабет, яка мала схожу особистість з протагоністкою.

Узагальнюючи даний підпункт, варто підкреслити, що аналіз подій та умов часів, в яких проживав автор, відображається в контексті його творів. Нововведення, труднощі, проблеми його суспільства, які він відчув на собі, лишили в ньому певні сліди, які він втілює в образи своїх персонажів, їхню сутність, взаємодію між ними тощо. Через персоніфікацію даних подій, можна простежити історію суспільства крізь призму бачення самого письменника.

1.2. Постмодернізм

Наступною частиною теоретичного розділу постає літературний напрям, особливості якого забарвлюють твір своїми ознаками, надаючи йому характерного шарму.

Постмодернізм – це течія, яка бере свій початок наприкінці 1950-х та початку 1960-х років. Він слідував одразу за модернізмом, був спричинений протиставною реакцією на нього, утиски людських прав, та й загалом, післявоєнних подій. Літературні постмодерністи вважали, що модернізм був надто домінуючим, диктував свої ідеї та стандарти і прагнув створити однозначну систему, яка не відповідала складності реального світу. Уникаючи пошуку сенсу буття притаманний модернізму, представники даного руху поширювали настрої антиутопії, зображаючи картину життя без прикрас, з фрагментацією реального, без поділу на правильне та неправильне. Література базується на сприйнятті речей крізь призму письменника, який, в свою чергу, зображає світ більше в негативних та сірих фарбах. Це пояснюється тим, що постмодерністи були розгублені та розчаровані в житті. Людина в їхніх творах виступає в ролі того, хто підкоряється силі природи, всесвіту, тощо. Головним є хаос, суміш різних почуттів безвиході, слабкості людської природи, її неспроможності протистояти світові.

Для більш детального опису цього руху та його вияв у творі Фаулза, я спиратимусь на дисертацію Йенса Поллхайда «Postmodernist Narrative Strategies in the Novels of John Fowles» [1].

В даній роботі згадується про те, що однією з ознак постмодернізму є саморефлексія, тобто оцінка людиною своїх вчинків, їхній аналіз. Таке відображення ми можемо спостерігати у творі, так як розповідь ведеться від головних героїв. Тобто, читачі можуть споглядати ситуацію крізь призму обох персонажів, що також є виявом постмодернізму. Основним тут є те, що їхні розповіді протиставляються одна одній, є зовсім різними, що ще більше заплутує.

Клегг у своїй історії мало уваги приділяє емоціям та почуттям, хоча він й говорив, що кохає Міранду, на ділі, він є більш черствий та холодний адже провідним у нього є опис заходів безпеки, численні плани та ідеї, як щось приховати, не дати полоненій збігти тощо. Він писав про своє дитинство, але на меті цього стояло знову ж таки виправдовування його натури. Також, можна стверджувати, що протагоніст не сприймає свою сутність та істинні бажання, лише знаходить їм «правильне» трактування. Можна навести приклад, де він намагався уникнути відповідальності за примус Міранди позувати для порнографічних зйомок, де зрештою дійшов висновку, що вона сама винна і все це було лише збігом обставин, навіть вихваляє себе тим, що хтось інший на його місці не зміг би обмежитись лише фотографіями, не зміг би тримати себе в руках. Це описує його як істинного колекціонера, для якого важливішим постає зовнішня картинка, краса, саме тому, коли Міранда захворіла і втрачала свою привабливість він також змінював своє ставлення. Її внутрішній світ, характер та погляди були йому незрозумілими і, по суті, нецікавими, особливо через те, що вони не збігалися з його ідеальним прототипом, який він створив раніше у своїх фантазіях. Він до неї ставився як до об'єкту, гарної оболонки, не дивлячись, що знаходиться поза цим.

Міранда в своєму щоденнику навпаки пише про особистісне, інтимне адже її адресатом є, здебільшого, вона сама, тому її розповідь є відвертою та щирою. На відмінну від Фредеріка, вона не намагається прикрасити свою особистість, не приховує

своїх істинних бажань. Через ці нотатки Міранда досліджує себе, своє минуле і намагається зрозуміти та примиритися із собою та ситуацією. Така діяльність є для нею втечею з того місця, в якому вона була ув'язнена.

Наступним критерієм постмодернізму є відходження від раціональності, оскільки це була провідна ідеологія німецьких фашистів, які виправдовували нею свої діяння. У творі ж ми бачимо, як Фредерік черпає частину натхнення стосовно викрадення дівчини після прочитання книги «Таємниці гестапо», яка напряду пов'язує його з фашистською ідеологією та спростуванням всіх моральних цінностей.

Останнім, проте не менш важливим зв'язком з даною течією є інтерпретація інших творів. Постмодерністи зазначали, що вже про все було написано попередніми письменниками, тому, їхні роботи базувались, брали провідну ідею вже з існуючих джерел. Сам Фаулз зазначав, що основою цього роману була опера Барток «Замок Герцога Синя Борода», в якій головний герой полонив дівчину в бомбосховищі та утримував її там. Також, у тексті можна спостерігати проведення паралелі між Шекспірівськими героями з твору «Буря»: Просперо (Міранда) та Калібана (Фредерік). Просперо намагався змінити Калібана, допомогти стати кращою версією себе, що в результаті виявилось марним. В щоденнику Міранди вона також називає її викрадача Калібаном, що й фіксує це посилення на інший твір.

Отож, через висвітлення культурного руху, його характеристик, можна стверджувати, що роман «Колекціонер» є одним з його перших прикладів. Розуміння появи та основи цього напрямку надає змогу подивитися на твір з іншого боку, під новим кутом, який включає в себе більше деталей та зв'язків з різними літературними композиціями, які в свою чергу, допомагають краще розкрити контекст та зміст.

1.3. Джерела натхнення автора

Для творців натхнення є необхідною складовою творчого процесу, оскільки воно допомагає їм виразити свої ідеї та емоції, створити щось нове та оригінальне. Воно дає їм емоційний напрямок і стимулює розвиток ідей та концепцій, які вони хочуть передати

через своє мистецтво. Таким чином, важливим є визначити його джерела натхнення, щоб розкрити їхній вплив на твір.

Розпочну з головної музи Фаулза – це його дружина, або ж, жінки загалом. Елізабет Крісті – перша дружина Джона, вона була неабиякою сильною жінкою, яка не слідувала встановленим нормам, обирала свій шлях самостійно. Заради Фаулза вона покинула свого чоловіка та дворічну доньку, що показує її як особистість, яка не боїться осуду суспільства, для якої власні вподобання та комфорт в пріоритеті. Вони з Джоном були досить різними, так як він був тонкою натурою, вихований в сім'ї середнього статку, в якій жили за старими принципами, Елізабет стала ковтком свіжого повітря. Вона виросла в сім'ї робочого класу і була тямущою, вільною, через що допомагала йому йти в ногу зі світом, прийняти себе тощо. Багато образів Фаулз змальовував саме з неї, візьмемо наприклад роман «Колекціонер», головна героїня Міранда є проявом творчості, інтелекту, сили та свободи, тому можна сказати, що в ній присутня частка Елізабет. Вона часто страждала на депресію, в 1990 році у неї було виявлено рак, через тиждень після діагнозу вона померла.

Джон тяжко переніс смерть Елізабет, тому близько року нічого не писав. Його здоров'я значно погіршилось. Проте, через деякий час, він знайшов нових жінок, які його надихали, тому зміг творити далі. У 1998 році знов одружився з Сарою Сміт. Вона була дуже турботливою і завжди піклувалась про Джона. Сам він покохав її так сильно, як свою першу дружину.

Жінки були для нього важливою складовою життя. Він захоплювався ними, наділяв найкращими рисами, через те, що бачив у них потужну силу та складність, що дозволяє їм відтворювати, проникати в глибини емоцій; потенціал для розкриття важливих тем, таких як сексуальність, самовизначення, соціальні ролі та влада. Також, вони приваблювали його з естетичної точки зору. Він міг бачити в них грацію та красу, які стимулювали його творчість та надихали на створення живих та вольових образів.

Наступним джерелом постає його захоплення такими письменниками як Альбертом Камю та Жаном-Полем Сартром, так як їхні твори були дуже близькі до його

власних поглядів, уявлень, які базувались на конформізмі, внутрішній свободі, гуманізмі та волі особистості. Через інші літературні твори він черпав натхнення для написання власних.

Можемо простежити дану тенденцію під час написання свого першого роману «Колекціонер». Він спирався на «Бурю» Шекспіра, тому, в його роботі присутня тема "острова" і протистояння між життям і смертю, розумом і безумством, красою і утилітаризмом. Ця тема продовжує розвиватися в наступних творах автора.

Характер Фаулза був також одним з рушійних сил його творчості, так як він був самокритичною та сором'язливою людиною, саме письменництво стало для нього шляхом вираження власних думок, міркувань, яких він не міг відстоювати у реальному житті. У своїх роботах він міг говорити те, що йому подобається, бути відвертим.

Для кращого розуміння сутності Фаулза звернемось до дисертації Кетрін Тарбокс «A critical study of the novels of John Fowles» [2], яка особисто брала інтерв'ю в письменника для своєї роботи. Джон заявляє, що він пише романи, щоб зрозуміти себе та життя, дослідити його. Варто відмітити його ставлення до природи. З його слів, він має ближчі почуття саме до неї, аніж до людей. Саме через це він подався у так зване «вигнання», де міг бути собою, подалі від цивілізації та суспільства. Це він пояснює тим, що, під час написання творів автори об'єктивно розглядають соціум та критикують його, внаслідок чого, між ними з'являється прірва, яка й веде до особистісної ізоляції.

На кінець своєї кар'єри він почав писати «Щоденники», в яких він писав про себе, свої почуття, його особистість. Саме вони й стали останніми його творами, через які він намагався донести свою правдиву сутність, нутро.

Отже, розгляд даної теми надає нам можливість краще зрозуміти та оцінити творчість автора. Це допомагає зрозуміти контекст, в якому творився той чи інший твір, від чого письменник набирался натхнення, що вплинуло на процес написання тощо.

РОЗДІЛ II

У попередньому розділі ми розглянули теоретичний блок даної роботи. Тепер ми переходимо до практичної частини, в якій будемо аналізувати поставлені проблеми до даного роману, спиратися на роботи інших літературознавців, спростовувати або підтверджувати наведені позиції в романі.

2. 1. Роль жінок у романі: їхні ролі в сюжеті.

Фаулз в світі літератури відзначився своєю прихильністю до жінок: до їхніх вольових, сильних якостей, які він зазвичай вкладав в головних героїнь його робіт. Роман «Колекціонер» не є виключенням. Хоча історія й розгортається, в основному, між двома персонажами, не треба забувати й про «другорядних», через яких можна краще простежити характеристику того або іншого образу. Наразі мова йтиметься саме про жіночих персонажів даного роману, а також, як через їхні образи автор зобразив психологічний портрет Фредеріка Клегга.

Розпочну з образу тітки Енні. Вона займала провідне місце в житті Клегга. Його батько помер, коли йому було 2, а матір покинула його заради «легкого життя» і тому, вихованням займались Енні (старша сестра загиблого батька) та її чоловік Дік. Через те, що її чоловік також помер, вона стала єдиним опікуном Клегга, коли йому було лише 15. Вона була доволі суворою жінкою, відвідувала нонконформістську церкву й поширювала дані тенденції та атмосферу вдома. Жила за своїми принципами, тому вмовити її в чомусь було майже неможливо. Я б також описала її як параноїдальну, недовірливу та старомодну, говорячи про погляди, ставлення до життя. Наступними провідними рисами постають контроль та порядок. Вона могла нишпорити по всій домівці, навіть в особистих речах Клегга, проводити повчальні бесіди, щоб нічого не трапилось без її відома. З приводу чистоти можна згадати, як вона будучи в Австралії писала Фредеріку, щоб той найняв прибиральницю адже необхідно, щоб було чисто, продовжувала давати настанови відкривати вікна, щоб повітря було свіжим, слідувати її інструкціям, щоб запобігти сирості та цвілі. На новому місці її майже все

влаштовувало, окрім: «...тільки пил мені не подобається. Усе брудниться, і вони живуть не так, як ми вдома,...» [1].

Тобто, вона була схиблена на своїх правилах, звичаях, усталених нормах життя. Через її таку сильну натуру, вона схиляла до подібних поглядів своє оточення (сім'ю), так як для неї це був «істинний» та єдиний шлях правильного життя.

Наступним образом є Мейбл. Про неї написано не так багато: вона дочка Енні, каліка, страждає через сильні спазми, які обмежують її в здатності ходити, тому на вулиці вона пересувається у візочку. Перед читачами вона постає тихою та спокійною, так як, зазвичай займає пасивну позицію. Проте, в деяких ситуаціях вона проявляє себе як доволі сильну особистість, як, наприклад, коли вона потаємно проводила бесіди з тіткою з приводу грошей, куріння Клефта, і в результаті це дійсно призводило до певних змін. Однак, як на мене, її персонаж постає допоміжним, прибічним для Енні. Майже скрізь вона згадується лише з її мамою, вони були як одне ціле.

Проаналізуємо їхній вплив на головного героя. Найпершим, щоб я хотіла відзначити це те, який вони створили образ матері Фредеріка. За умови, що він її майже не пам'ятав, він міг відштовхуватись лише від того, що про неї говорять. Тітка Енні негативно про неї відкликалась, звинувачувала її у смерті свого брата, в тому, що вона довела його до такого стану і через це він перебрав і потрапив в автомобільну аварію. Мейбл якось під час сварки сказала: «...що моя мати була вуличною жінкою і втекла з іноземцем...» [1], хоча Енні й заперечила це, він більше схилявся до того, що це правда. Тут ми бачимо, що з ранніх літ, в його очах образ матері, який є провідним для кожної дитини, виступає негативним, огидним, вульгарним. На мою думку, це заклало основу того, що він ставився до жінок здебільшого як до хвойд, непристойних та дешевих.

Не менш важливим, постало те, що тітка Енні та Мейбл не підтримували його захоплення метеликами, висміювали це, в той час як лише Дік (чоловік Енні) був на його боці. Це показало йому, що жінки неспроможні зрозуміти це мистецтво, його внутрішній світ. Щоб підкріпити дану позицію, варто також згадати про його ім'я. Форма Фредерік не дуже подобалася головному герою, дядько іноді називав його «лорд

Фердинанд Клетт, маркіз комашок» [1], воно було йому до вподоби, так як воно здавалось поважним, з вищого світу. Знову ж таки, це ім'я не подобалось тітці Енні, через що його ненависть до власного імені зростала. При зустрічі з Мірандою він представився як Фердинанд адже хотів, щоб все було ідеально, як з його фантазій, навіть він сам. Для нього лише ім'я та купа грошей були тими чинниками, які могли піднести його до людей високого класу, в той час, як нічого такого в ньому не було, лише ілюзія. Отже, Енні та Мейбл були як баласт, який, на його думку, тягнув на дно; якого він соромився. Коли він приїхав до Лондона, він помічав зверхні погляди і пояснював це тим, що поруч з ним були вони, ті, хто виділявся, не вписувався і своїм зовнішнім виглядом показували свій статус, рівень, не усвідомлюючи того, що сам був таким.

З приводу Мейбл, я б хотіла згадати слова Клетта: «Я гадаю, таких, як Мейбл, слід було б якось безболісно позбутися...» [1]. Через дану позицію, можна зробити висновок, що для протагоніста є важливим бути «нормальним», «цілісним», щоб підходити соціуму. За умови якогось порушення, неспроможності, слабкості, чогось такого, що виділяє тебе поміж інших, провокує насмішки, такого краще позбутися адже нічого путнього з цього не вийде. Він ненавидів ходити по вулиці з візком, почувався приниженим, відчував сором. Таким чином, можна стверджувати, що він є рабом суспільства, оточення; залежним від їхньої оцінки та думки.

Хоча він й зазначав, що вони лише ускладнювали його життя, він по-своєму любив та піклувався про них, а також, він часто згадував слова тітки Енні. Це можна прослідити в тому, що під час різних ситуацій він прокручував у себе в голові: «Я пам'ятаю, тітка Енні говорила...», «...тітка Енні завжди каже...», «...що тітка Енні називала...» [1], тобто сам того не усвідомлюючи, вона була для нього взірцем, тому він перейняв деякі її риси, думками аналізував, як би вона відреагувала, щоб можливо своєрідно отримати схвалення тих чи інших дій. А турбота проявлялася в тому, що він підготував в своєму новому маєтку кімнати для них, знаючи, що вони залишаться в Австралії. Також, під час одного діалогу з Мірандою, в якому вона засуджувала методи

виховання тітки, він виступав на її захист, що також показує його прив'язаність та зв'язок з нею.

Під одним загальним образом можна охарактеризувати жінок на роботі Фредеріка та жінку з Лондона, послугами якої він хотів скористатися аби «...знати, що я вже мав жінку.» [1]. Їхні імена не є важливими адже всі вони уособлюють в собі вульгарщину, легко доступність, награність, огиду, тощо. Вони підкріплюють в його уявленні таку думку, що всі жінки є однаковими, хльорками, які шукають в чоловіках чогось грубого, тваринного, того, що йому не притаманно, через це, всі вони були для нього лише оболонками, які викликали відторгнення, які не були спроможні зрозуміти, оцінити його натуру. Це також змальовує його як не здатного до сприймання інших поглядів, думок, які не сходились з його.

Останній образ даного аналізу – Міранда. Вона є молодого, привабливою та ерудованою художницею, яка живе своїм життям. Не маючи великих статків, вона власними силами та розумом здобувала освіту, навчалась, будувала плани, була амбіційною та творчою. Зовнішньо вона була дуже гарною, здебільшого, цим вона й зацікавила Клегга. Її можна описати як недосягну, вільну, живу, емоційну, вона не слідувала встановленим стандартам, можна віднести її до «революційної молоді», які прокладали свій шлях самотійно, відмовляючись від застарілих рамок та обмежень. Я гадаю, що саме той образ молодого, сповненої сил та натхнення дівчини припав до душі Клегга адже він на протипагу, почувався ув'язненим, під контролем, слабким.

Міранда була для нього ковтком свіжого повітря, рятувальним кругом, який в результаті й потопив його в своїх аморальних переконаннях та нав'язливих думках. Вона виглядала наче янгол, невинною та чистою, так як він про неї нічого не знав, він самотійно вклав в неї свої ідеальні характеристики жінки й підніс її до рівня чогось неземного, божественного. Звісно, ідеальних людей не існує, тим більш його бачення цього ідеалу можна знайти лише в романтичних історіях, сюжетах, якій він сам й вигадав. Коли він зіткнувся зі справжньою, вольовою Мірандою, яка прагне свободи, життя, розвитку, він був пригнічений, розгублений, оскільки це йшло в розріз з тією «М», в

основі якої була жіноча слабкість, тендітність, підкорення, для якої весь світ був би неважливим, коли вона поруч з ним. Спроба Міранди зайнятися сексом з Клегтом вщент розбила ту кришталеву фігурку, якою він її бачив, після чого він втратив будь-яку повагу до неї. Це описує його як нарциса, який живе в власному світі й зневажає все й всіх, що не вписується в його шаблони, патерни. Його натура не здатна до змін, точніше, він позбавлений бажання та мотивації, через те, що набагато «легше» змінити якісь умови, ситуацію, щоб вона відповідала його стандартам. Не може зацікавити дівчину – бере її силоміць, під трактуванням того, що вона просто не здатна за звичайних обставин пізнати його та закохатись в нього, для цього й було викрадення.

Підсумовуючи дану частину, варто сказати, що більшістю персонажів даного роману є жінки, різні за своїм забарвленням, проте, в купі, вони розкривали, впливали на образ головного персонажу, показували його сутність, натуру, яка проявлялась за тих чи інших умов. Через його залежність Мірандою, все його існування починає будуватись лише навколо неї, навколо «жінки», в результаті, розвіявши свої кришталеві замки він втрачає надію, розчаровується не лише в ній, в жінках загалом, а й у всьому суспільстві. Для нього воно постає повністю прогнившим, зіпсованим, в якому жорстокість, домінування над слабшими та груба сила є виправданими.

2. 2. Символіка метелика та роль об'єктивізації

Роман "Колекціонер" містить в собі багато символів та метафор, які відіграють важливе значення для розуміння твору, проте, найголовнішим тут виступає саме образ метелика, про який йтиметься в даній частині. Також, розглянемо проблему та роль об'єктивізації, її вплив та значення в романі.

Фредерік Клеґт представляє собою людину, яка збирає метеликів, для якого їхня краса є тим, що спокутує душу, чимось особливим та піднесеним. Щось колекціонувати для нього є способом привласнення, контролю. Тому, як для справжнього поцінувача краси, не буде сильним здивуванням, що він «закохався» в чарівну та прекрасну дівчину, яка уособлює в собі образ метелика. Це можна пояснити самим процесом ув'язнення Міранди. Спочатку він просто стежить, вивчає свою ціль, яка вона, чим

цікавиться, куди зазвичай ходить, а коли він має достатньо знань та приладдя – хапає і закриває її у місці, в якому екземпляр приречений на загибель. До метеликів використовують аналогічний підхід.

Міранда є не лише гарною, вона також розумна, кмітлива, творча, проте, на жаль, для головного героя ці характеристики означають практично нічого. Хоча він і визначав її високий інтелектуальний рівень, ніби й цінував це, з якогось боку, адже всі інші жінки виглядали сірою масою в порівнянні з нею. На справді ж, він сам намагався переконати себе в тому, що йому це є цікавим та важливим, що він кохає Міранду, а не лише її красу, бо, фактично, у нього вже була сформована картинка її особистості, все, що було необхідно – це слідування його фантазіям. Що, звичайно, було неможливим. Зі своєю сильною натурою, вона ускладнювала та перешкоджала їхній «історії кохання». Варто також згадати, як Міранда самотійно проводить паралель між собою та метеликами, наголошуючи на тому, що вона потрібна йому живою, але мертвою, тобто, мертвою духовно, всередині. Клефт поціновувач живої зовнішньої краси, його не цікавлять балачки, ідентичність та внутрішній світ особи.

Символ метеликів пов'язаний не лише з Мірандою. Після ознайомлення з роботою Валерії Корошець [3], в якій вона проводила психоаналітичне читання твору з опорою на роботи Фрейда, можна зазначити, що метелики уособлюють в собі також символ матері. Хоча у творі ми бачили те, що Клефт зневажливо ставився до неї, викреслив її зі свого життя, насправді, це не зовсім так. Будучи під постійним контролем та впливом своєї тітки, яка неприязно ставилась до його матері, він також ідентифікував себе з такою позицією, проте, його несвідома частина, яка потребувала материнської любові, особливо в такому юному віці, реалізувала це «заборонене бажання» через метеликів. Вони гарні, жіночої статі, вміють літати, що характеризує її вчинок як політ, тобто, загалом, вони виступають її персоніфікацією. Через таке захоплення на підсвідомому рівні у нього на меті було повернути матір.

Не менш важливою є фіксація лібідо, яка сталась з Фредеріком, під час травматичного періоду. З порушенням даного процесу, фіксатором тут стали метелики.

Як вже було сказано раніше, вони – це його мама, ловлячи їх, тобто повертаючи її, він запобігав тій стресовій події, яка відбулась. Поміж даного аспекту, він також отримував сексуальне задоволення від цього процесу адже його орієнтири було скеровано неправильно.

З часом, коли у нього з'явилися гроші, його маніакальне ставлення транлювалось з метеликів на жінок. Сюди можна віднести його неспроможність до нормальної сексуальної поведінки, що й викликає у нього злість та агресію. З твору можна простежити, що дійсно, після приїзду до Лондона, в нього почалося загострення уваги саме на жінках: «...я почав цікавитися книжками, з тих, які можна купити в книгарнях Сохо, такими, де оголені жінки тощо» [1]. Це стало відправною точкою, коли в нього з'явилося нове захоплення – фотографії. Спочатку він планував фотографувати живих метеликів, проте з переключенням об'єкта його лібідо, згодом він фотографував Міранду, у порнографічному стилі. Під час цього процесу він відчував збудження, через те, що мав повну владу та контроль над об'єктом. Як зазначала Міранда, фотографії Клетга були позбавлені життя, вони були мертвими.

Можна провести аналогію, що навіть відійшовши від вбивства метеликів та почавши знімати їх, життя в його колекції не прибавилось. Все, до чого він доторкався помирало, втрачало свою життєву силу. Це характеризується тим, що у нього було відсутнє бачення прекрасного, та й взагалі, будь-який хист у мистецтві, він був не здатний досягнути його. Пояснюється ця тенденція тим, що він об'єктивізував своїх моделей, фокусуючись лише на зовнішньому вигляді.

Отже дана символіка спростовує факт того, що Клетг відрікся від своєї матері, він це зробив лише на свідомому рівні, в той час, коли на підсвідомому вона була основою його бажань та рушійною силою до дій.

Говорячи про об'єктивізацію, варто зазначити роботу Хонг Чанга «Об'єктивізація Міранди в «Колекціонері»» [4]. В її основі лежить ідея того, що жінка часто стає «об'єктом» в патріархальному світі, прирівнюється з товаром, не має свободи й способу

вираження. У романі Міранда постає уособленням жінок, а Фредерік – патріархального суспільства.

Як би Клефт не намагався довести щирість почуттів до Міранди, вона знала, що він цінував її лише за зовнішність, не більше. Його основною метою було безпечно володіння нею, адже сам факт того, що вона в декількох кроках від нього, сидить у підвалі, він може в будь-який час прийти до неї, полюбуватися нею, робило його безмежно щасливим. Цей «екземпляр» для нього нарешті опинився в зоні його контролю, адже раніше він лише спостерігав її через своє вікно, або в громадському транспорті, проте, він не міг дозволити собі милуватися нею, коли йому заманеться. Після вдалого полювання – він досягнув своєї цілі.

Наступне трактування пов'язане саме з фіксуванням його лібідо, яке перебудувалось на жінок. В цьому випадку, його мішенню стала Міранда. Так як Клефт виступав людиною із застарілими нормами та традиціями, головна роль в усьому належала чоловікові. Питання сексу є одним з цих прикладів. Для головного героя, активність у сексі – це привілей чоловіків, жінки ж потрібні лише для того, аби задовольняти їхні потреби. Після дій Міранди, коли вона посягнула на сокровенне, а саме стати тим активом, який ініціює статевий акт, Фредерік почав сприймати її як вуличну повію, втратив до неї всіляку повагу та й взагалі, його ставлення щодо неї в корінь змінилася. Це пояснюється тим, що він був розгубленим та неготовим до даного сценарію, а сама думка про те, що він не зміг щось проконтролювати, передбачити вибила його з колії. Тим більше, він почав думати, що Міранда висміювала його, вважала неспроможним функціонувати як справжній чоловік, що ще більше розпалювало в ньому агресію та жорстокість, без наявних на те причин. Це стало відправною точкою, коли він без усілякого сорому почав на пряму використовувати Міранду, накачуючи наркотиками для порнографічних фото, на які він пізніше міг мастурбувати, насолоджуватись ними. Він вважав це нормальною поведінкою, адже вона цього «заслужувала», через це він оцінював свої вчинки виправданими. Ці знімки могли повністю замінити живу дівчину, адже саме цього він від неї й хотів:

гарна картинка, яка відповідає його бажанням без всіляких балачок, огризинь, насмішок тощо.

Як не дивно, не лише Клеґ в даному творі використовує жінок заради своїх потреб. У другій частині роману, познайомившись з новим персонажем Дж. П., про якого так часто писала Міранда, ми також можемо спостерігати, як він обходився з жінками. Він відчував своє верховенство над ними, змушував їх думати про нього, бажати його. Протягом таких «ігор», він насолоджувався процесом і, звісно ж, міг задовольняти свої сексуальні потреби, так як дівчата легко піддавались його маніпуляціям. Він насаджував свою філософію життя, що підсвідомо змушувало жінок ідентифікуватися з ним, ототожнюватись. З прикладу Міранди, можна простежити те, що після спілкування з ним, вона аналізувала ситуацію не лише зі своєї точки зору, а й з його також, відповідала його фразами, тобто, потрапила під його вплив.

Останнім прикладом об'єктивізації є символ товару. Жінки легкої поведінки представляли себе як товар, який можна за бажанням придбати, використати та викинути. Для Клеґа всі повії виглядали саме так. Купування еротичних журналів також несе в собі підтекст того, що описувалось вище, адже вони є заміниками жінок, які несуть в собі аналогічну функцію – задоволення сексуальних потреб. Яскравим прикладом тут виступає куплений Фредеріком журнал «Туфлі», який мав в собі фотографії жіночих ніг, які також викликали у нього сексуальне збудження, спричинене лише частиною жіночого тіла. Сюди треба віднести ситуацію, в якій Клеґ вже розчарувався в Міранді і почав прямолінійно маніпулювати нею. Полягало це в тому, що він запропонував їй перебраться з підвалу в кімнату в домі, але, щоб він дозволив це, вона мала погодитись на порнографічну фотосесію. Вона була вбита морально, виснажена, їй не залишалось нічого задля того, аби хоч якось покращити своє існування. Під час фотосесії, вона вже була хвора, тому, зрозумілим є те, що її обличчя втратило свою живість та красу, через це, Клеґ після негайного прояву знімків надає перевагу тим, на яких у неї обрізане обличчя. Про яке «кохання» з його боку може йти мова, коли він ставиться до неї як до шматка м'яса, на який він зможе мастурбувати,

коли йому заманеться, не зважаючи на те, в якому стані вона перебувала, що вона тоді відчувала.

Отож, даний аналіз допоміг нам з'ясувати те, що метелики в романі символізують не лише Міранду, а й мати головного героя, яку він нібито полишив в минулому, проте вона весь час була тією рушійною силою, яка створила з нього монстра. Також, підтвердилась позиція того, що в романі жінки виступають нічим іншим як об'єктом, який використовують чоловіки, для підтвердження їхнього домінування.

2. 3. Розбіжності головних героїв. Творці та «обивателі»

Історія даного роману розгортається навколо двох головних персонажів, які наділені певними критеріями та характеристиками. Якщо взяти їхні образи у більшому масштабі, то варто зазначити, що їхнє протистояння несе в собі проблему соціуму притаманну тому часу, а також, яка і зараз є актуальною. Мова йдеться про поділ суспільства на творців та «обивателів», або ж споживачів. Задля змістовного викладення інформації, я спиратимусь на роботу Олени Тереховської «Конфлікт обивателів і творців у романі Дж. Фаулза «Колекціонер»: проблемно-тематичний аналіз»[5].

Розпочну з того, що все в нашому світі можна поділити на дві протилежні сторони, як чорне й біле, добро й зло, життя й смерть тощо. В представленому творі ми спостерігаємо певний поділ на опозиційні переконання, світобачення, способи мислення головних героїв. Вони в свою чергу змальовані не як відірвані від загалу образи, вони є його втіленням, через яке транслюють ознаки тієї або іншої меншини-більшини.

Отож, розберемо окремо кожен з них. Міранда – молода дівчина, яка відкрита усьому новому, не боїться змін, оптимістично налаштована, творча, освічена, вмє радіти дрібничкам, цінує свою свободу, можливість споглядати на небо, вдихати чисте та свіже повітря. Вона є представником творців, які прагнуть змін, духовного наповнення, гуманізму, поширення добра та любові. Їхній спосіб життя характеризується тим, що вони насолоджуються кожною миттю, віддають перевагу

життю в моменті та приймають навіть негативний досвід та емоції як частину цілісної мозаїки життя. Попри такої позиції, коли кожен день як останній, представники даної меншини неабияк цінують життя і своє перебування на цій землі.

Антиподом Міранди постає другий головний герой – Фредерік, який не містить в собі нічого духовного. Його «існування» полягає у слідуванні власної обмеженості. Варто зауважити, що Фредерік приблизно на 10 років старший за Міранду і, як на мене, це дає нам підставу для того, аби вважати його тією людиною, в якій її основу та базис заклав період, в якому індивіди знали своє місце без спроб щось змінити, стрибнути вище голови адже становище було майже безвихідним. Для нього характерна закомплексованість, зацикленість, неспроможність осягнути красу буття. Представники даного бачення речей самостійно ув'язнюють себе в своїх переконаннях та не в змозі вирватись з такого перебігу дій. Міранда якось згадувала про те, що не одна вона замкнена і обмежена, так як Клефт також представляє собою в'язня, проте не фізичного, а психологічного, який самотужки вдягнув кайдани, через які не здатен жити вільно. Це можна описати його міркуваннями в різних життєвих ситуаціях. Коли він належав до середнього класу, він думав про Міранду як про «невловиму», «горішок, який не кожному по зубах» [1], він усвідомлював, що це все лише мрії і вона ніколи не буде його. Проте, здобувши вищого матеріального рівня, його думки рухались в іншому напрямку: він почав вважати себе гідним її, лише через те, що у нього є гроші, що й призвело в результаті до володіння нею в прямому сенсі. Як вже згадувалось до цього, його вабить саме мертва краса, яка і може охарактеризувати його духовних світ, позбавлений життя. Він «бере» те, що вже існує, так як створювати, породжувати щось він не в силах.

Деякі з головних причин даного розриву є неосвіченість та відсутність самосвідомості людей. Пояснюється це тим, що потреба самоідентифікації допомагає особистості подолати своє тваринне начало і знайти своє місце в суспільстві. Вона спонукає до розуміння себе як чогось індивідуального, унікального зі своїми власними цінностями, віруваннями та особистими якостями. Фаулз вірив у те, що література

виконує важливу роль у розвитку людської духовності, сприяючи її вдосконаленню. Він вбачав літературу як засіб очищення та формування людської свідомості.

У творі ми бачимо зіткнення творчості, яка створює життя, з колекціонуванням, яке на меті має привласнити щось, контролювати, тобто задовільним фактором є просто наявність якогось екземпляру, так як це не потребує інтелектуального напруження. Дуже яскравою аналогією постає парадигма життя та смерті, яка змальовує два світи людей, один з яких яскравий, різнобарвний, рухомий, емоційний, а другий – вузький, тьмянний, буденний, сірий, який не містить нічого живого, творчого. Можна згадати приклад Клегга, який не розумів, що не вистачає Міранді, адже він придбав майже все, що вона хотіла, засипав її подарунками, картинами, музичними плівками, створив «камеру» мрії. В той час, коли їй не вистачало найелементарнішого – знаходитись ззовні, відчувати тепло сонця, вітерець, дивитись на зорі, перебувати в контакті з природою, з життям.

Через наявну персоніфікацію ми можемо побачити, як через нерозуміння того високого, піднесеного так духовного, «обивателі» починають заздрити, гніватись, що призводить до знищення творців. Фредерік своїми діями вбив Міранду ще задовго до того, як він знайшов її мертвою. Вона з усією своєю жагою жити втратила найголовніше – надію, що вона коли-небудь зможе вибратись звідти. Усвідомлення цього обрізало її крила, зруйнувало її зсередини, що й привело до смерті її тіла, адже наше фізичне напряму залежить від духовного.

Отже, автор твору, як затятий представник гуманізму, хотів розкрити в своєму романі ще одну тему, яка відігравала суттєву роль в суспільстві. З поділом людей на споживачів та творців він продемонстрував руйнівну силу одних на інших; показав наслідки, які можуть виникнути внаслідок обмеженості, неосвіченості та відсутності можливостей для самореалізації. В цьому також полягає заклик до збереження та захисту тих творчих особистостей, які роблять великий внесок в соціум, розвиваючи науку, мистецтво та культуру, не лише черпають з нього вже готове; до активної участі у створенні справедливого й емансипованого суспільства, де кожна людина може

реалізувати свої мрії та потенціал, не обмежуючись стереотипами чи соціальними бар'єрами.

ВИСНОВКИ

У ході даного дослідження, ми провели аналіз роману «Колекціонер», зосередивши основу увагу на таких питаннях як роль жінок, їхній вплив на головного героя для створення психологічного портрета; що несе в собі образ метелика, значення об'єктивізації, а також, розкриття проблеми освічених людей та споживачів, який ефект вони здійснюють один на одного. Все це відбувалось на основі літературних робіт, статей тощо. Також, такі фактори як історичні події, контекст, ознаки літературної течії, яка панувала під час написання твору, допомогли краще зрозуміти мотиви автора.

Розпочну з першого питання. Жіночі образи в романі вказують на їхню суттєвість для зображення цілісного психологічного портрету протагоніста і впливовість на його подальший розвиток. Відзначається, що кожна жіноча постать виконує свою роль, хоча кожна з них і є носієм особистісних цінностей, моральних принципів тощо, у творі вони змальовані здебільшого для розкриття глибини головного героя. Автор вдало використав їх для побудови складного внутрішнього світу персонажа, висвітлюючи його бажання, пристрасті, амбівалентність та сутність.

З аналізу стає очевидним, хоч які б жінки не зустрічались на шляху Клегга, всі вони набували того забарвлення, який він встановив у себе в голові. Через його узагальнення та створення свого бачення речей, нічого не могло змінити його думку.

Наступною темою постає символіка метелика. Це той образ, який займає значне місце у творі. На перший погляд, дійсно можна прослідкувати схожість ситуації Міранди з тим, чим Клегг займався більшу частину свого життя: з колекціонуванням. Порівняння метелика з головною героїнею є безперечним, проте, в ході дослідження, виникає нове порівняння, яке несе в собі більше значущості. Уособлення матері в метеликах. Це спростовує думку того, що персонаж зрікся її в дитинстві адже вона весь час була поруч, навіть, якщо ми й не бачимо цього в тексті. Дана теорія пояснює все внутро, думки та поведінку чоловіка, причину того, чому він обрав такий шлях.

Завдяки проведеній роботі, ми маємо можливість з наукової точки зору описати психологічні та психічні відхилення Фредеріка. Дізнатися, що спонукало його до дій, що спричинило його становлення, перетворення на монстра.

Допоміжною тут постає проблематика об'єктивізації. Вона змальовує не лише наявну проблему в романі, а й також розкриває її актуальність в побуті тих часів. Навіть зараз можна помічати прояви даної тенденції, наскільки б наше суспільство не прогресувало у розвитку, завжди будуть ті прихильники старого устрою, політики, які не сприймають зміни та нововведення. Через це, багато жінок страждають від непорозуміння, фізичного та психологічного насилля зі сторони чоловіків, так як вони вважають, що мають на це право.

Остання тема є також досить загальною та релевантною для всього суспільства адже включає в собі уособлення протистояння двох груп особистостей, одні з яких виділяються своєю витонченістю, творчістю, живістю, а інші змальовані повною опозицією: похмурі, обмежені, позбавлені почуття прекрасного. Такий поділ показує соціальні розриви та нерівність, а також відображає важливі питання стосовно цінностей, впливу суспільного середовища та пошуку особистого місця в ньому.

Розбіжності між героями створюють динаміку та конфлікти в сюжеті, розкривають їхні характери та світоглядні позиції. Вони знаходяться у постійній взаємодії та протистоянні. Це спонукає читача до глибшого осмислення соціальних, етичних та моральних аспектів, ставить питання про справедливість та ролі людини в суспільстві.

Отже, вивчення розбіжностей головних героїв та поділу суспільства на творців та «обивателів» дозволяє краще розуміти глибину літературного твору та його актуальність у контексті сучасного світу. Ці тематичні аспекти спонукають до роздумів про сутність людської природи, соціальну справедливість та пошук гармонії у розмаїтті світу, роблячи літературу не лише розважальним, але й важливим джерелом моральних та естетичних роздумів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Джон Фаулз «Колекціонер». (пер. Ганна Яновская), (1963). URL: <http://flibusta.site/b/467219/read> (дата звернення 15. 03. 2023)
2. Що таке психологічний трилер: походження і твори. URL: <https://www.actualidadliteratura.com/uk/яке-походження-та-твори-психологічного-трилера/> (дата звернення 27. 02. 2023)
3. What Is A Psychological Thriller? By Jessica Dukes. URL: <https://celadonbooks.com/what-is-a-psychological-thriller/> (дата звернення 27. 02. 2023)
4. Біографія Джона Фаулза. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/bio-zl/printit.php?tid=5207> (дата звернення 02. 03. 2023)
5. John Fowles. URL: <https://literature.britishcouncil.org/writer/john-fowles> (дата звернення 02. 03. 2023)
6. About John Fowles. URL: <https://www.chapman.edu/research/institutes-and-centers/john-fowles-center/about.aspx> (дата звернення 02. 03. 2023)
7. Джон Фаулз: віртуозний автор «Колекціонера» та «Жінки французького лейтенанта». URL: <https://archive.chytomo.com/uncategorized/dzhon-faulz-virtuoznij-avtor-kolekcionera-ta-zhinki-francuzkogo-lejtenanta> (дата звернення 02. 03. 2023)
8. The highs and lows of being John Fowles, by Robert McCrum. URL: <https://www.theguardian.com/books/2005/nov/13/johnfowles> (дата звернення 10. 03. 2023)
9. [2] Katherine M. Tarbox. A critical study of the novels of John Fowles (1986), pgs: 188-219. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/215519389.pdf> (дата звернення 10. 03. 2023)

10. Walters Nicholas «Britain in the 1960s». URL:
<https://core.ac.uk/download/pdf/230746412.pdf> (дата звернення 21. 03. 2023)
11. Нікколо Макіавеллі. URL:
<https://www.ukrlib.com.ua/bio-zl/printit.php?tid=7976>
(дата звернення 05. 04. 2023)
12. Політичне вчення Н.Макіавеллі: ідеї прагматизму і етатизму. URL:
<https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10368/> (дата звернення 05. 04. 2023)
13. Васькевич С. та Федотова Т. «Теоретичний аналіз проблеми макіавеллізму в психології». URL:
<https://www.inforum.in.ua/conferences/20/52/376>
(дата звернення 05. 04. 2023)
- 14.[1] Jens Pollheide «Postmodernist Narrative Strategies in the Novels of John Fowles» Bielefeld, im Juni 2003, pg. 7-42. URL:
<https://core.ac.uk/download/pdf/15978943.pdf> (дата звернення 02. 04. 2023)
15. Головченко Н. «Постмодернізм як універсальна матриця сучасної світової літератури». URL:
<https://lib.iitta.gov.ua/720221/1/Головченко%20НіПостмодернізм%20як%20універсальна%20матриця%20сучасної%20літератури.pdf>
(дата звернення 02. 04. 2023)
- 16.[3] Valerija Korošec «The Collector – a Freudian interpretation». MARIBOR, 2012, pg. 1-16. URL:
https://www.academia.edu/35579527/THE_COLLECTOR_A_FREUDIAN_INTERPRETATION (дата звернення 16. 04. 2023)
17. A Study of the Themes of Quest and Self-Knowledge in the Fiction of John Fowles by Christoffel Johannes. URL:
https://repository.nwu.ac.za/bitstream/handle/10394/17146/VanDerBerg_CJ.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення 16. 04. 2023)

18. Form and Meaning In the Novels of John Fowles. URL:

[https://www.academia.edu/392222/Form and Meaning In the Novels of John Fowles](https://www.academia.edu/392222/Form_and_Meaning_In_the_Novels_of_John_Fowles) (дата звернення 18. 04. 2023)

19.[4] Hong Chang «The Objectification of Miranda in The Collector» (2021).

URL:

<http://www.ccidanpo.org/sites/default/files/27089851.2021.06.12.pdf>

(дата звернення 27. 04. 2023)

20.[5] Тереховська О. В. «Конфлікт обивателів і творців у романі Дж. Фаулза

«Колекціонер»: проблемно-тематичний аналіз. URL:

<http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/literature/article/view/3526>

(дата звернення 01. 05. 2023)

REVIEW

The Collector by John Fowles, first published in 1963, is a psychological thriller that follows the story of a lonely and socially awkward young man named Frederick Clegg, who becomes obsessed with a beautiful art student named Miranda Grey. The novel delves into themes of obsession, the human psyche, and the battle between freedom and captivity.

In this work, the novel "The Collector" by John Fowles is studied, focusing on such specific problems as the role of women, their influence on the main character to create a psychological portrait; which carries the image of a butterfly, the meaning of objectification, and also, revealing the problem of intelligent people and consumers, what effect they have on each other.

Female images in this novel play an important role, as they carry information not only about themselves, about their values, vision of things, but also, collectively, they reveal the psychology of the main character. Through them, readers can trace the protagonist's main desires, passions and essence. They also affect him throughout the work, causing certain changes in his behavior and character. However, whatever different women met in the work, with their characteristics, they all formed a single picture for Clegg, without any individuality. For him, there was no other reality than his own, and this shows that nothing could change his position.

The next issue is the butterfly symbol. At first glance, he has a close connection with Miranda, as she became Frederic's new passion, because of which he imprisoned her and thus added to his collection. Undoubtedly, this analogy has the right to exist. However, the butterfly also represents the image of the main character's mother. In the plot, we cannot trace that he misses his mother or thinks about her. We were only shown that he had disowned her since childhood. Nevertheless, during the research, attention was focused on the subconscious part of the man. Although he didn't realize it, he really missed his mom. Due to its absence, his psychological processes underwent changes, delays, which led to certain violations, which, as a result, turned him into a monster.

We also paid attention to the issue of objectification, as it is one of the leading motives of the work. The importance lies in the fact that this topic was relevant in the everyday life of those times, and also, we can now observe this problem in the present.

The last but no less important topic is the confrontation between "creators" and "consumers". They are contrasting groups that are embodied in the main characters of the novel. Their interaction reflects the situation in society, how physical force without an understanding of spirituality and morality can literally kill everything alive, magical and sacred in a person, which leads to decay and death.

Therefore, the analysis of the differences between the main characters and the division of society allows us to better understand the depth of the literary work and its relevance in the context of the modern world.

These thematic aspects encourage reflection on the essence of human nature, social justice and the search for harmony in the diversity of the world, making literature not only entertaining, but also an important source of moral and aesthetic reflection.